

ОТ АЙЫНЫҢ 28-чї КҮНІНДЕ -

АПОСТОЛҒАТИҢ ИЛБЕК ВЛАДИМИР ПИГНИҢ ОРЫС ЧИРИҢ КІРӨСКЕ ТҮЗІР САЛҒАНЫ

Илбек Владимир пиг тиксі Орыс Чирін Кірөске түзір салбаан полза, картада Украина, Белоруссия паза Россия - улуғ хазналар пос ондайынча тиліпчеткенінең паза поэзының пай культуразынаң ах чарыхта чох таа поларчыктар.

1988 чылда тиксі хазнада Орыс Чирі Кірөстел парғанынаң сығара 1000-чылы толчатханын, таныхтап, илбек үлүкүннеп салған.

Советтер үлгүзі турчатхан тустарның халғанчы чылларында тигіриблиг чуртас хатабох өделен сыххан, иди Сынсабланыстығ киртіністенең удаа чоохтап сыхханнар; Худай тураларын, монастырьларны наачылап сыхханнар, паза наа Худай тураларын пүдіріп пастааннар. Ол хуттығ алызығлар андағ күстіг паза табырах пол сыхханнар, иди ол иділеткен чаксы-чалахай киректерні Орыс Чирінің ікінчизін Кірөстел парғаны тіп адап сыхханнар.

Пістің көбізібіске ол ікінчі чаксы-чалахай кирек - поэзыбыстың чуртазыбыстың наачылан парғанына айлан парған. Амды анзы өөн кирек нимес, кем амғы туста Тигірибзер хайдағ харахнаң паза хайди көр полчатханы. Өөні анзы - ол алызығ полғаныбыстың на чуртазын хуттығ чаксы саринзар айландыр салғаны.

Ап-арығ апостолғатиң илбек Владимир пиг кірөске түсчеткенде, поэзынаңар иди теен: «Мин алында аң полғам, амды мин кізі пол пардым».

Сыннаң даа Христостың Кірөзін поэзына алын салған соонда, хазыр хылыхтығ Владимир пиг амыр хурағанах осхас пол парған, аннаңар чоны аны «Хызыл Күнчек» тіп иркелестіг адап салған.

Ол Кірөсті поэзына ла артын салбаан, че, прай саринаң поэзының паза тиксі хазнаның чуртазын чаксы саринзар айландыр салған.

988 чылда, Киевтің илбек пигі Владимир Святославич поэзының үлгүзіндегі Орыс Чирінің хуттығ чуртазын наачылабысхан.

Ол тустарда Киев Константинопольнаң, хайзын Орыс чирінде Царьград тіп адаңаннар, чаксы хайзығда полчаннар. Илбек орыс пиг Владимир, Константин VIII паза Василий II императорларнаң хада чаа киреенде удур-төдір полыс турарға чөптөзіп алғаннар. Аның орнына орыс пиг Владимир Василий II императорның хыс тунмазын Аннаны ипчизі идініп аларға хыныбысхан, ағаа анзын чарат салғаннар.

Анна христостығ нимес кізінің ипчизі поларға хынминчатханнаңар, көп худайлығларның киберінче чуртапчатхан Владимир пиг кірөске түзерге тимде полчатханын искірген. Орыс пигзер, грек абыс киліп, Орыс Чирінің устағчызын Киевте кірөске түзірібіскен. Владимир пигнең хада аның көп саннығ ипчилері, палалары сүмекчилері, аның хыриндағы хай-пирее пайлар паза аның хадағчылары кірөске түзіп алғаннар.

Владимир пигнің кірөске түскені кинетін не пол парбаан: анзы чаксы сағын пілчеткен политиктің алнынзар хаалағ идібіскені полған, хайзы пастыра, тузы читсе, тиксі хазна Христосты поэзына алын салар.

Че, мына... ирге парчаң Аннаны ла Константинопольдаң табырах поэзыдарға маңзырабааннар. Владимир Святославич хайди дее чаксы хылыңза, ағаа удур парарға тың на хынмааннар, че, амды чаа киреенде полызарға иділ парған чөптөзіг пастыра, хайди наа ипчизі холға кирип алчаң за? Андада орыс пиг Византияның саарын Корсуньны (Херсонесті) чаалап алған.

Че анзы ачырғастығ, хайди ікі христостығ устағчылар, пір саринаң чойланыс, паза пір саринаң поэзының күзі пастыра чаразып алғаннары...

Византия поэзының Корсуньын нандыра айландырып алған, Владимир пиг Аннаны наа ипчизі идінібіскен. Илбек Владимир пиг сах андох Корсуньнаң парыбыспаан, пастап ол христостығ чозахха үгренип алған. Мында илбек орыс пиг наа киртіністі поэзына алынып алған; паза пу сын киректі көп тархынчылар постарына алынып алғаннар.

Че анзы сын нимес: пиг алындох поэзының пайзансаарында кірөстелген теені. Корсуньның хутхадарчылары орыс пигні Худайның киреене үгрет салғаннар.

Киевсер айланғанда, илбек Владимир пиг көп худайлығларның көзеелерін прайзын инзерібіскен, аңаң Киевтегі чонны Почайнада, илбек Днепрнің азырых суунда кірөске түзірібіскен.

Орыс Чирінде аркалайлығ орыннар турыбысханнар. Архиепископ - Илбек Новгородсар

чолын тутхан, епископтар - пасха улуғ саарларзар.

Ол орыннарда, сах идөк, Киевтегі чили, иткеннер, - худайлар идініп, пазырынчатхан көзеелерні прайзын инзергеннер, паза прай саардағыларны кірөске түзір салғаннар.

Орыс Чирінде Христосар айланыс улуғ хаалағнаң паза табырах парған.

Көп хати, өөнінде, совет үлгүзі турчатхан тустарда Орыс Чирін «отнаң паза хылыснаң», хазыр удурланысты тобырып, кірөстееннер тіп, пасчаңнар.

Пастағы тустарда Орыс чирінде Христосар хығырчан кирекке тоғырланмааннар, че новгородтағылар Христостың үгредиин постарына тың на чағын албачаннар.

Ростовта епископты чағын итпееннер, аннаңар анда наа киргінис майын тарап турған, пасха орыннарнаң тиннестірзе. Анзы андағы чирлерде аймах-пасха чоннар чуртаанынаң палғалыстығ полған полар: Ростовтың иберкі чирлерінде финно-угорскай кизек чоннар чуртаңаннар, хайзылары, славяннарнаң тиннестірзе, көпхудайлығ киртініснен пик палғалыстығ полчаннар.

Өөнінде тиксі хазнада христостығ чуртасты пос көннің постарына алын салчаннар. Христостығ киртіністі «отнаң паза хылыснаң» күстеп кізее палғап салбачаннар, - анзы тайма кирил парған сағыс, хайзын иргі тустарда кир салғаннар.

Хазна устағчызының, илбек Владимир пигнің полысханынаң, пик турчатхан Христостың Тигірибі улуғ саарларда христостығ чуртаснаң хачанох таныс салған улуғ хуттығ кирек поэзын пик турғыс салған: Орыс Чирінде Христосха киргінис табырах паза хан төгіс чох пик турыбысхан.

Че анзына хайхирға чарабинча, - ол тустарда тиксі хазна табырах кірөстел парғанына, ол чүс чыл азыра Киевтен Новгородха читіре Христостың үгредиин тардыбысхан.

Киевте Владимир пигнің алнындох кічиг тигіриблер турчаннар, паза варягтар, хайзылары орыс пиглерде тоғынчаннар, оланай чаачыларнаң паза улуғ үгренчліг кізілернең тоғасчаңнар, олар прайзы Христосха пик киртіністіг полғаннар.

Узарааны 4-чї стр.

ЕПАРХИАНЫҢ ЧУРТАЗЫНДАҒЫ КИРӨКТӨРНІҢ, ПАЗА АРХИАЙНЫҢ, ХУДАЙҒА ТОҒЫНЫСТЫҒАҒЫ ТОҒЫНЫСТАРЫНЫҢ ИЗБІРІЗІ

Хандых айының 22-чі күні, иирде, ап-арығчы Иоанны, Тобольсктағы митрополитті хумартхылачаң күннің таңдади паза Сибирьдегі ап-арығларның Чыылиин үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 23-чі күнінде, ап-арығчы Иоанны, Тобольсктағы митрополитті хумартхылачаң күнде паза Сибирьдегі ап-арығларның Чыылиин үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Худай туразының ортазында ап-арығчы Иоанны, Тобольсктағы митрополиттің ап-арығ сөбгінен чардығастыг иконазы полча. Пу ап-арығ ние кафедралығ соборның хоспөлиинде сыбыра полча.

Хандых айының 23-чі күні, иирде, Худай Ічезінің «Достойно ест» иконазын үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Худай туразының ортазында Ап-арығ Афон Тағдан ағылған Худай Ічезінің «Достойно ест» иконазы салыл парған, ол хайхасчайачан обыраста ап-арығлал парған. Пу икона нинче-нинче чүс чыллар Афонның кинінде - Кариестегі Успенской соборда хайраллалча.

Хандых айының 24-чі күнінде, Худай Ічезінің «Достойно ест» иконазын үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннечен Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 24-чі күні, иирде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, епархияның хутхадарчыларынаң хада, Елейні ап-арығлачаң Чазытты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 26-чы күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан түзеділ парған Конституция поэнының үнін пир салған.

2019-2020 ч.ч. Ап-арығчы Иннокентийнің, Москва митрополитінің адынаң Сынсабланыстыг гимназияны 11-чі классты пис үгрәнчі тоос салып, аттестатты алып алғаннар, оларның аразынаң пир үгрәнчі (Екатерина Шевченко) ин не артых санныг гимназияны тоос салған.

9-чы классты тоозып, он үгрәнчі аттестатты алып алғаннар, оларның аразынаң төрт үгрәнчі (Анастасия Мамаева, Валентина Павских, Михаил Райков, Анастасия Фокина) гимназияны ин не артых санныг тоос салғаннар.

Хандых айының 27-чі күнінде, ухаанчы Елисейні паза ап-арығчы Мефодийні, Константинопольның патриархын хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 27-чі күні, иирде, ухаанчы Амосты паза ап-арығчы

Ионны, Москваның митрополитінің хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 28-чі күнінде, ухаанчы Елисейні паза ап-арығчы Мефодийні, Константинопольның патриархын хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

Хандых айының 30-чы күні, иирде, Худай Ічезінің Боголюбской иконазын үлүкүннечен күннің таңдади, паза ап-арығ чобағчыларны Леонтийні, Ипатийні паза Феодулны хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 1-ғы күнінде, Худай Ічезінің Боголюбской иконазын үлүкүннечен күнде паза ап-арығ чобағчыларны Леонтийні, Ипатийні паза Феодулны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 1-ғы күнінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан «Ағбан» телекөрігінн көні эфирінде аралазып, телекөрігчлернн көп санныг сурығларына нандырған.

От айының 4-чі күнінде, ап-арығ чобағчы Иулиан Тарсийскийні паза Худайғасын Максим Гректі хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 4-чі күні, иирде, ап-арығчобағчы Евсевийні, Самосатсктағы епископты хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 5-чі күнінде, ап-арығчобағчы Евсевийні, Самосатсктағы епископты хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 5-чі күні, иирде, Худай Ічезінің Владимирский иконазын үлүкүннечен күннің таңдади паза ап-арығ чобағчы Агриппинаны хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 6-чы күнінде, Худай Ічезінің Владимирский иконазын үлүкүннечен күнде паза ап-арығ чобағчы Агриппинаны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 7-чы күні, иирде, саблыг Ухаанчы, Хан Худайның Кірөстегчизи Алнындапарчатхан Иоанның Төреені үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 7-чы күнінде, саблыг Ухаанчы, Хан Худайның Кірөстегчизи Алнындапарчатхан Иоанның Төреені үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, үлүкүннечен Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 9-чы күнінде, Худай Ічезінің Тихвинской иконазын үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннечен Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 9-чы күнінде, Ағбандағы епархияның Хуттыг-чарыдығлыг кинінде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафанның устаанынаң, XLIII-чі хутхадарчылыг конференция ирткен.

От айының 10-чы күні, иирде, Худай Ічезінің «Троеручица» иконазын үлүкүннечен күннің таңдади, паза Худайғасын Сергийні паза Германны хумартхылачаң күннің таңдади,

Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 11-чі күнінде, Худай Ічезінің «Троеручица» иконазын үлүкүннечен күнде паза Худайғасын Сергийні паза Германны хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 11-чі күні, иирде, ап-арығ пастагыпөзік илчлерні Петрны паза Павелні, хумартхылап, үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 12-чі күнінде, ап-арығ пастагыпөзік илчлерні Петрны паза Павелні, хумартхылап, үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннечен Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 13-чі күнінде, Он ікі илчінн Чыылиин үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, үлүкүннечен Худайға тоғынысты Ағбан епархиязындағы Он ікі илчінн адынаң Худай туразында толдыр салған.

От айының 17-чі күнінде, Ханныг чобағчылары: Николай ханны, Александра хан-ипчінн, хан-оолғын Алексейні, хан-хыстарны: Ольганы, Татиананы, Марияны паза Анастасияны, хумартхылап, үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 18-чі күні, иирде, Радонежсктегі игуменнн Сергей Радонежскийнн ап-арығ сөбгі Таабылғанын үлүкүннечен күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның хутхадарчыларынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 19-чы күнінде, Радонежсктегі игуменнн Сергей Радонежскийнн ап-арығ сөбгі Таабылғанын үлүкүннечен күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 19-чы күні, иирде, Худайғасын Илбек Сосийні хумартхылачаң күннің таңдади, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Хараағы Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

От айының 20-чы күнінде, Худайғасын Илбек Сосийні хумартхылачаң күнде, Ағбанның паза Хакас чирінің Пөзікинапарығ архиепискобы Ионафан, соборның абыстарынаң хада, Худайға тоғынысты Спасо-Преображенской кафедралығ соборында толдыр салған.

НАРКОМАНАРНЫҢ ИЗЕЕЧИЛЕРНИҢ ПАЗА ТҮҢҮС ТҮҢҮС ТҮҢҮС КИЗИЛЕРНИҢ АЙНАЛЫҒ ХАРА ХУТТАРЫҒА ТУТЫРЧАТХАНЫ

Нога Тигриб Худайның алнында, ачырғанып, алданарға маннанмин салып, араға иртіре ізіп, чирдегі чуртастарын азынада тоос салған кизилерні, оғыдып, Христостың кибириңче чығдырбачан? Пиреелері анзын иди таныхтапча, сыбыра араға ізіп поэзын поэзы чох ит салған тіп. Че піске санай ла андағ нимес тіп сағынылча. Хай-пирее кизилер постарын иртіре чырғадып, ідөк иди-сөөгін табырах майыхтыр салчалар. Хычыхтыҕ кизи поэзынын хазиин табырах чазыт салып, чирдегі чуртазын ідөк ирте тоос салча. Пайирға харазып, поэзынын күзіне килістіре нимес тоғысты иди, кизи ідөк поэзын ирте тігі чирзер ирте ызыбысча, аны поэзын чох итчеткенге санирға килісче бе? Че нога Тигриб оларны Христостың кибириңче чыып саларға чаратча? Павел илчи иди пасча: «... ізеечи кизи Хан Худайның Чиріне кір полбас» тіп. Аннанар чоохтирға кирек; изірік ле полчатхан кизинің худында айналыҕ чабал хут ээленче.

Худай чайап салған үс амыр пар: 1) өөркі - хуттыҕ, хайзы Тигридегі Тигриб; 2) чирдегі - көрінчеткен ние-ноолыҕ, хайда піс полчабыс; 3) төбiркiзi - түс парған хара ангеллерниң чирі паза ол кизилерниң, хайзылары постарынын чазыттарынан ол хара хуттарға төбi пол парғаннар.

Піс Худай ангеллериниң паза чабал хуттарныҕ аразындабыс, че піс ит-сөөгкiтi паза көрiнчeткeн ние-ноолыҕ полчатханыбыс үчүн, оларны көр полбинчабыс. Піс оларнаң көрiнмiнчeткeн сиденнен чарылчабыс. Ап-арыҕ пол парған кизилер тiрiгдөк, Худайның күзи артых пирилiп, оларны көр полчаннар.

Айна саринзар саабыл парған кизилер: ізеечилер, наркоманнар, тамкы тартчатхан кизилер постарын андағ көннiлiг идибiсчeлeр, - олар айна чирiне кір парып, оларнаң пiрлeс парчалар.

Иди саналча, хачан кизи сыбыра изірік полчатса, ол поэзын иди сур салча, - анын худы сыбыра түс парған чабал хуттарға тугурып, ол поэзы даа айнаа төбi пол парча. Андада айна чирiнeң чарчатхан сиден чугарап парып, анын тизиктеринен изірік кизе айна чирiнiң харазы азыл парча. Иди изірік кизи хара айналарны көрiп пастабысча. Аннанар ізеечилерниң андағ чооҕы пар: «айначахтарға читiре iзiнiп аларға». Анзы олаңай ла тиннестіріг нимес, че чабал хуттарға пiрiк парғаны. Изірік кизи, наркоман ол айналарны от көк өннiг көрчe.

Хай-пирее чоннарныҕ ызыхчылары, айналарнаң хожааназып алар үчүн, изiрткiлiг сугларны тимнеп алчалар. Уламох айналарнаң пiрiк парчаң улуг күстi наркотик пирче. Тик ниемeстeң опиумны тартары Китайдан пасталған. Аннанар наркоманниң улаарчатхан сағызында - айналар чирiнeң кiрiп алып, анда айна чирiнeң өкeрcинeрiнe тартылчатханы. Индияныҕ ызыхчылары, изiрткiлiг «сома» сугны тимнеп алып, аны ізіп алчаннар. Индеецтерниң хамнары хара хуттарнаң тоҕазып алар үчүн, оолыҕ мискенeң тугаланчаннар. Мусульманнарныҕ монахтары алаамдыр сегірістер алнында наркотиктi ізіп алчаннар. Наркотикке тартылғаны, хайзы пiстiң тугстын ынчыхтыҕ ниемезi полча, хара күстернең хада-пiрeгe пол парғаны. Андағ кизинiң худы тiрiгдөк төбiркiзeр - айна чирiнeң түзіп пастапча.

Наркоман, ізеечи кизік чили, поэзын Худай туразынаң хыйа тарт салча,

иди ол Худайның алнында, ачырған полбин салып, алданыс чох чирдегі чуртазын чазыхтыҕ тоос салча, аны оғыдып, Христостыҕ иптiг кибириңче чыырға чарадылбинча. Тигриб анын худынын чуртазына хачан даа полыс полбас.

Чазыҕ наркотик тамкы полча, хайзы көпхудайлыҕ индеецтернең, чабал сыйых полып, піске читкен. Көп худайларға пазырынчатхан кизилер, чабал хуттарны хығырынып,

ибіре одыр салчаннар, анан олар соон-сүрiстiрe чабал хуттар хоостал парған тамкылыҕ ханзаны прайзы тартып алзын тіп, ибiрe поэтычаннар. Ол ибiрe одырыс үрееннерниң хуттарын хығырчана төбi полчаң, хайда хара хуттар үрееннерниң худына айланып, сизiндiрiгнi пазарға полыс пирченнер. Ол ибiрe одырыс ідөк масоннарға төбi полчаң, олар чидiнiзiп алып, ибiрe турыбызып, постарынын хысхаха чозахтарын, сегірізіп ала, хысхырчаннар. Индеецтерниң ханзаларында тамкаа хожа пас алчаахтырчаң оолыҕ ниемi хос салчаннар, анан көрiнчeткeн паза истiлчeткeн чабал хуттарнаң аралас парчаннар. Олар айналарны көрчeннeр паза оларныҕ чөптeрiн исчeннeр. «Амыр ханзаны» тартып олар чуртастарындағы өөн тустарны көрчeннeр.

Ахсыларында ханзалыҕ олар Американы асхан Колумбты удурлааннар, анзы, хайхап парып, оларны көргөн, анан дневниҕеңде, хайда ахсыларынаң от паза ыс сыгарчатхан кизилерни көргөнiн пас салған.

Тамкы чазыҕ наркотик тіп саналча, че хай-пиреелері ахсыларында тамкылыҕ Худайнаң тоҕыр киндiлeрнi пасханнар. Хызыл армиядағылар «цигаркалыҕ» чааны пастааннар. Ыс-тубан аразында революциянын планы үзүрiлгeн. Ызыҕдағылар сағысча кирчeннeр, - истeзiгчi, сураҕ ичeтсe, сыбыра тамкы тартчан тіп. Иди хайда-да хомай пiрiгiс тамкыныҕ паза кизи көннiнiң аразында пар. Хай-пирее Худай тураларында коммунисттер обырастарны атхлааннар, ідөк күлкeе айландырып, ап-арыҕ омаларға ораан тамкыны турғыс салчаннар. Худайлыҕларны индiрчeткeн тустарда ГПУ паза ЧК тоҕынчылары, оларға күлiп, лампадаларнаң тамкыларын тамылдырчаннар, хайзылары ап-арыҕ пулуннарда турчаннар. Саба полбас, сынап тамкыны хара күстерниң «аластачаны» тізeбiс.

Хай-пирее Худайға киртiнчeткeн кизилер, хайзылары тамкы тартчатханнар иди тіпчeлeр, - тамкы киртiнiскe пiр дeе харыҕ полбинча тіп. Че сынында андағ ба? Олар, ахсыларында ораан тамкыны ызырын салып, Худайға алданыс

ызылчатса, иптiг турып, постарына кірөс салын поларлар ба? Икiнчiлeстiг. Олар постарын хайди полза ла алаахтырчалар, че хуттары чөп пирер - тамкы паза алданыс хачан даа чарас полбастар; пит алданыс кизинiң көннiндe сыбыра поларға кирек. Исустын алданызын толдыр поларзын ма, хачан тынызына тамкы ызы кірчeтсe паза аннаң сыхчатса. Тамкы прай даа чир үстүне тарап парған чабал нием. Көп худайлыҕ индеецтерниң ир кизилері ле тамкы тартчан. Че піс оларнаң ай-пораан чуртирынаң хай-хай ас парғабыс - пiстiң ипчi чоныбыс тамкы ызын аар-пeер пырлат чөргe пiр дeе уйатпинча.

Наркотиктиң, араҕаның паза тамкыныҕ төбi полчатханын көзiдiп, оларны кизи хазиина аймах-пасха телчeткeнiнeнeр чоохтап чабыс.

Тамкы тартханы киртiнiстe сизiктiг поларын чазыт салча. Ол кизинiң чахсы сағызын хыза пазыбысча, пөзiк паза чарых сағызын чазыт салча. Иди тамкы кизинiң чахсы көннiң чазыдып, тугтыс, хазыр хылыхтыҕ идибiсчe. Тамкы тартчатхан кизи Худай пирген уйаттырчатхан сағызын түрчeгe амырапча тіп сағынча. Пу оңдайнаң хас-хачаңа чуртир худынын аймах-пасха хынысха тартылчатхан көннiнeн Худай пирген уйаттырчатхан сағызы чарасча тіп санабысча. Хачан тамкы тартарға от тамылза, андада кизи сағызынын чарыҕы үзүрe пазыл парча, андада ол андағ көннiлiг полыбысча, хайда итчeткeн кирегинiң паза чазыҕынын аразында тиннестіріг чох пол парча. Ол поэзынын чазыҕ полчатханынаң паза хайдағ ниемe хынчатханынаң чарас салча, иди тамкы Худай пирген амырны анан күрeзiг чох пылазып алча. Тамкы оозы тыныс чардыҕын ирeлeпчe, хайзы хут тіп адалча. Посты пiлiнгeнi чiтпiнчe, че ол худынаң чабыс түзіп пастапча. Кизекти ибiркiзiнe кирeе халбиныбысча: худы пос алынча ла пол парып, уйаархабысча. Ол оңдайнаң тамкы - хут наркотигi.

Араҕаа, изіргени хоостыра, аймах-пасха синде полып, пасха-пасха оңдайға кир салча. Ол хутты ла талдыра саппинча, че хутты хайди ла полза алаахтырып, ибiркiзiн кинeк, саба көртiс сыхча. Мында кизинiң чахсы пiлiзiнiң сағызы паза чайаачы күзи чабыра пазыл парча. Изірік кизи пiр дeе илбeк паза сiлiг ниемi чайап полбиныбысча. Ол прай ниемi, сайбап, хырыбысча. Аннанар изірік кизи пiр дeе сылтаҕ чох, айнаа устадып, чабал пол парып, прай ниемi сайбабысча. Изірік туста чахсы көннi, уйады чiт парып, чазыхтыҕ чабал худы көдiрiл сыхча. Че кизи пiлiнчeс изірік полбаза, уйадын паза чахсы көннiн чiдiр тeе салған полза, ол сағызын санай чiдiрбiнчe. Удаа ол хайди полғанын прай пiлiнчe алай пiлe-тyрa онартискер полыбысча.

Наркотиктеңер чоохтаза, кизи поэзын пiр дeе пiлiнмiнiбiсчe, худы паза күзи санай чабыра пазыл парча. Наркотиктиң соонда кизи чабал ниемeлeрнi көрiп пастапча, аҕаа хожа түрчeгe прай ағырылар чiт парчалар.

Кизи иди-сөөгi ағырчатханын, худы ирeлeнчeткeнiн паза майыхчатханын пiлiнмiнiбiсчe. Араҕанан тиннестірэ, поэзын пiлiн полбиныбысча, чайаачы күзи чiдiп, айнаа устатханынаң, хайдаҕ ла полза хара күстер көрiнчeткeн кинодағы чили пол парча. Кизи өлiг дeе, тiрiг дeе ниемe төбi ниемe пол парып, чабал хуттар устаанынаң, сцена кистiндe ончаанан ойнапчатхан артист чили полыбысча. Изірік кизинeң тиннестірэ, наркоманниң хара күстерге устаттырғаны хай-хай улуг күстiг пол парча. Наркоманнар көрiзi оңар-тискер айлан парып, пiлчeе чох театрға алай кинeктeр галереязына төбi пол парча. Оларның чабал көрiзiндe Китай Буддазынын тигiрiбi, Индияның Шивазы паза будда тигiрiблeрi, хайда-да хамнар сегiрiзi көрiнiп, ахсаныстары истiл сыхча. Наркоманнарны наркотиктерге ле тартылғаны ирeлeбiнчe, че хара күстерге тугурығаны хыйаллапча. Наркомания сатана секталарынын чуртазына пик кір парған. Мында сыннаң даа өлiмзeр тартчатхан хара күстерниң хайынчатханы илeе көрiнчe. Араҕа ісчeткeннeргe хара күстер пирe-пирeе ле постарынын айҕахтарын көзiдiбiсчeткeн осхастар. Тамкы тартчатхан кизинi алза, оларның хара күстерге тугурычатханы чазыҕ араах полча. Наркоманнарны айналыҕ хара хуттар айҕахтарында пик тутчатса, ізеечи кизеер ол аргызы чили, пирe-пирeе ле кил парча. Тамкы ызында ооҕазах айначахтар чүс чөрчeлeр, хайзылары тамкыны сорчатхан кизeе көрiнмiнчeлeр дeе.

Піс изірік кизинің наркотик пастыра айналан парғанын паза ағырыҕ сылтаанда изi-сағызы сых парған кизинeң тиннестіг көрeрбiс. Пастаң ағырчатхан кизилерниң көбiзiнiң чабал хутха тугурычатханы чахсы пiл-дiрчe, аннанар оларның полчатханы төбiдeнeр ағырыҕ сылтаан табарға имчiлeргe сидiк полча.

Ниемeнeң кизи худынын иптiг чуртазы сабал парча? Олаңай чуртастаң алай хут саринаң ма? Ол iкi сылтаҕнаң пол парча: ойначан тiрiг сайбал парғаннаң ма алай аннан ойначан кизинe мe? Аннанар чуртастың сайбал парғаны, хуттаң тирeң паза аар сағыссырааны, чабал хутха тугурығанына төбi полчалар. Чабал нием көрiнгeнi паза хуттаң ағырып, улаарғаны наркоманға айналарны көрiнгeнeн төбi полча, анзы ла пасха - наркоман поэзын поэзы ол оңдайға кир салча, пастаң ағырып, алаахчатхан кизи сыбыра андағ аар оңдайда полча, пирeдe лe түрчeгe сағызы чарып парча. Худынаң ағырчатхан кизи, хайзы наркоман алай ізеечи, нандырыҕ тудып, хатыҕладарын пiлiнмiнiбiсчe, Худай пирген уйаттырчатхан сағызын санай чiдiр салча. Прай тустарда андағ кизи поэзына ла хынып, ибiркiлeрiнe уйады чох хайча. Андағ кизилерниң кинeтiн чабалланғаны, орли ла хатхырганы пичeлeнгeнiнeн алызып одырча. Оларның прайзының иптiг хуттыҕ чуртазы сайбал парған: алаахтырчатхан айналыҕ амыр оларның кизи полчатхан омазын азырыбысхан, олар прайзы тайма, чабал ниемe ардаттыр салғаннар.

Тамкы тартчатханнарны алза, анда анын тастындағы көрiмi чызыл парғанға төбi. Тамкы тартчатхан кизинiң чарых сағызы пүлeстeлiбiсчe, чайаачы тудынызы чазып парча.

Тамкы тартчатхан айналыҕ кирек чир үстүне XVI-чi ч. ч. сыҕара тарап сыххан, паза ол хуттыҕ чуртастың аарлыҕ паза пөзiк тудылчатханын түзiрчeткeн тусха килeс парған.

АПОСТОЛГАТИН ИЛБЕК ВЛАДИМИР ПИГНИН ОРЫС ЧИРИН КІРӨСКЕ ТҮЗІР САЛҒАНЫ УЗАРААНЫ

Владимир пигнің уучазы, илбек пиг-ипчі Ольга, отыс чыл мының алнындох, Византиязар чөр-киліп, Христостыг киртіністі поэзының чирін-зер ағыл салған.

Хайдаң хан төгіс полар, хачан Орыс чирінде христостыг чуртасха хачанох көнік парғаннар.

Христостыг чуртастыг пол парып, көпхудайлыг киртіністі сах андох өдір салбааннар. Нинчен-нинче чүс чыллар изерістіре чазыт алай ба чазыт нимес көп худайлыг киртініс Христостын киртінізінен, Тигірибнең хости чуртаан. Көпхудайлыг киртініс тим-тимде тоғыр сөстер сығарып, харызып ала, уғаа майың ырап турған, че иң не халғанчызында - ап-арыг Сергей Радонежскийнің паза Кирилл Белозерскийнің тузында ол чіт тее парған тиирге чарир.

Иргі тустарда пістің өбекелерібіс көпхудайлыг полғаннар. Ол тустарда Орыс Чирінің өөн кін-саары Киев полған, анда көпхудайлыгларның тигіриблері полчаннар. Оларның иң не өөнінде - пигнің тигірибінде алтыннан паза күмүснен сіліглел парған көзеелер турчаңнар. Ол тас худайларға кізілерні дее ызыхха салыбысчаннар.

Киевтегі пиг Владимир Свято-славич киртінізін алыстырыбызарға хыныбысхан. Аның үлгү-зінің чиріндегі саарларда сіліг Худай туралары турчаннар, анда хайхастыг сарыннар чайылчаннар, паза анда піліске үгреченнер, паза наадан наа кинделер сыға-рылчаннар. Көп худайлыг киртініс пір дее андаг чохсы нимені чонга пир полбачаң. Владимир пиг поэзының чаачыларынаң паза аймах-пасха киртіністіглернен чоохтасчаң: че, хайдаг киртіністі ағаа таллап аларға? Иргі чоохта иди пазылча; пиг поэзының кізілерін Киевтең Константинопользар - илбек паза күстіг Византия кін-саарынзар ысхан тіп. Орыс кізілер Ап-арыг Софияның улуг соборында полғаннар. Тигірибиде абыстар ибіре көп сивечілерні тамызыбысханнар, анаң андаг сіліг паза үлүкүннig Худайға тоғынысты толдырыбысханнар, хайзына Владимир пигнің кізілері уғаа тың хайхап парғаннар. Олар андаг хайхастыг киртіністі көр килгеннерінеңер постарының пигіне искір пиргеннер. Андаг хайхастыг худайлыг киректі ис

салып, Владимир пиг Константинопольның Тигірибінің кибірінен кірөске түзерге хыныбысхан. Владимир пигні Киевте грек абыс кірөске түзір салған.

Ол тустарда ікі император, хайзылары Византия империязынаң устааннар, ыырчыларынаң хазыр чааласчатханнар. Орыс пиг оларға полыс пирерге чөптес салған, че, полызыг үчүн, олар постарының хыс туңмазын Аннаны орыс пигге ипчі идінерге пирібізерге киректер. Анзын ағаа чарат салғаннар. Орыс чаачылар чаалазарға сыхханнар...

Че, Константинопольдан алчаң хызын сахтап полбин, Владимир пиг ол киректеңер Херсонестегі - Крымдағы византийская пай устагчынаң чоохтасхан. Орыс пиг, сағамох, Корсундағы пигнің хызын ағаа пирібізерге хысхан. Че пай устагчы, ағаа күліп, иптіг нандыр пирбин, хыйа саабысхан. Андада орыс пиг, чаачыларын Крымзар ызып, Херсонестің х а н а л а р ы н а у р у н д ы р а турғызыбысхан. Саардағылар, удурлазып, саарларының хаалхаларын істінең пиктеп салғаннар. Оларның пигі ханаларға урундыра хумны ур саларға чахыбысхан, ибiртiп салғаннар чирні сыбыра хас турғаннар, че тазып салған хум пір дее саарның ханаларынаң тигнес полбаан. Андада

Владимир пиг, чиніс тудып алар үчүн, үс тее чыл саарны ибір салып, турарға пөгін салған.

Саардағылар сидік ондайға кір парғаннарын чахсы пілінгеннер, андада Анастас абыс саарзар сугны ойлатчатхан трубаларны чаабызарға пазылған пичікті соғанның узы пастыра оларға ызыбысхан. Хачан саар суг чох халганда, хаалхалар азыл парғаннар. Иди Владимир пиг чаачыларынаң хада, саарзар кір килген.

Орыс пиг, өкпелен парып, андагы чаа пазын ипчізінең хада өлімге чарғылабысхан, оларның хызын поэзының чағын кізізіне ипчі идінерге

пирібіскен.

Византияны холға кирип алганда, алында иділ парған чөптезігні сағамох толдыр саларға Владимир пиг хысхан. Андада Анна кимедең чүс киліп, орыс пигнең тигіриблiг хоныхты хон салған. Аның алнында, көпхудайларның кибірінен орыс пиг көп ипчiлiг полған. Амды Христосты алын салған кізее көп ипчiлiг поларға чарабас, аннаңар ол ипчiлерiн, прайзын поэзыдыбысхан. Оларның хайпиреелері пигге чағын кізі-лернен хоных хон салғаннар, пасхалары паза хоных хонмасха пөгін салғаннар.

Корсуньян айланып, Владимир пиг худай идинчеткен көзеелерні Днепр суғзар тастабысхан. Амды саардагы чон прайзы кірөске түзерге суғзар кірген. Пір күнде ле муңарлап кізі кірөске түзіріл парчан. Кірөске түзіріс хайынызын орындагы абыстар паза Корсуньян килген хутхадарчылары толдырғаннар. Андаг улуг хуттыг хайыныс толдырыл парған соонда, Киевте тигіриблерні пүдіріп пастааннар. Соонан илбек Худай тураларын турғыс сыхханнар, хайзылары Орыс Чирінде алында чох полғаннар. Анаң Худай тураларының школаларын асханнар. Анда

олға-ннарны славян паза грек тілдеріне үгреткеннер, оларны андагох тілліг кинделернен таныстырғаннар. Андаг кинделерні Киевсер паза Орыс Чирінің пасха даа саарларынзар пасха хан чирінең ағылчаңнар. Соонаң пос чирінде андаг кинделерні сығар сыхханнар. Түрчедең Киевте орыс тархынынаңар пастагы кинделерні сығарып пастааннар. Олар иргі тархынның чоохтар (летописьтер) тіп, адалчалар. Ол иргі тархынның чоохтарда Орыс чирін Кірөстеенінеңер пазыл парған.

Хачан Орыс чиріне Христос Поэзының Кірөзін сал салганда, аның устагчызы, Худайның «Өдірбе!» Чозағын сайбабас, паза чазых итпес үчүн, өлімніг хатыгласты чох идібіскен. Аның соонда тиксі хазнада тонағлыг кирек күс тартын сыххан.

Илбек Владимир пиг Христостың киреене поэзының чоңынаң хада үгреченген. Ол Ап-арыг Пичікте пазыл парғанына, ситкіп, хайиин айландырчаң, паза ол чахсы піл полбачаң, хайдаг сын нимені ағаа идерге кирек полчатханын. Ап-арыг Пичікте чоохталча: «Өдірбе!», аннаңар хазна устагчызы ол чабал киректі саңай чох идібізерге сынанған, че, хутхадарчылары, нога ол иди итче тіп, таңнааннар. Оларның суриина пиг нандырған: «Чазых ит саларынаң хорыхчам».

Че тонағлыг кирек тың на үр күс тартын полбаан. Христостыг епископтар Владимир пигге чарыда чоохтап пиргеннер, иди «тик ниместен не ол хылысты ал чөрче бе?», «ағаа тонагчыларны өдіріске чарғылирға кирек, че, ситкіп, сыныхтап алған соонда». Иди Владимир пиг тонағлыг киректернің узы-пазына сығып алған.

Амгы тустарда даа көп худайлыглар пар. Иди, сас чонның кибірін тудынып, хомай ондайға паза чазыхха постарын кир салчатхан кізілер уғаа көп.

Ноо даа тустарда аймах-пасха чоннар постарының чахсы кибірлерінен удуртөдір алысчаңнар. Сах ідөк, пістің кічиг чоңыбыс, Орыс Чирінің хойнына кір парып, Христостыг киртіністі алынып алған, аннаңар, ойдаархабин, өбеке-лерібіс таллап алған Хан Худайға сын киртіністі прайзыбыс, пір кізі чили, алын саларға кирекпіс.